

FJORDENSDAG.DK **Fjordens Dag**

- Bestik og kurs

Ideer og visioner, spørgsmål og debat
Fjordens Dag på vej mod sølvbryllupsalderen

FORORD

I foråret 2006 mødtes 100 foreningsfolk, beslutningstagere og ildsjæle til fremtidskonference om Fjordens Dag. Det skete i lyset af, at Fjordens Dag har været afviklet 15 gange, og at Fynskortet fra 1. januar 2007 ser markant anderledes ud med færre kommuner og intet amt – forandringer, der ikke kan undgå at få betydning for Fjordens Dag, der netop har amt og kommuner som nære samarbejdspartnere.

På konferencen blev der luftet mange ideer til, hvordan Fjordens Dag kan udvikle sig de næste 10 år frem mod sølvbryllupsalderen. Organisationen bag Fjordens Dag blev drøftet, og det samme gjorde det økonomiske grundlag for videreførelse af arrangementet.

På de efterfølgende sider har vi samlet og bearbejdet nogle af de ideer, visioner og debattemaer, som blev luftet på konferencen,

Vores vision er, at Fjordens Dag skal være med til at påvirke den udvikling, som foregår omkring Odense og Kerteminde Fjord, samt Kertinge Nor i bæredygtig retning, samt sikre, at hele området er et attraktivt sted at være aktiv, opholde og bosætte sig.

og vi håber, at materialet kan være med til at sætte gang i nye initiativer og være med til at bevare og udvikle fjorden som et rekreativt område med masser af oplevelse ikke alene en gang om året på Fjordens Dag, men hver dag året rundt.

Vores vision er, at Fjordens Dag skal være med til at påvirke den udvikling, som foregår omkring Odense og Kerteminde Fjord,

samt Kertinge Nor i bæredygtig retning, samt sikre, at hele området er et attraktivt sted at være aktiv, opholde og bosætte sig.

Derfor vil Fjordens Dag også i fremtiden være talerør for forbedringer af området, således at rammerne for et mangfoldigt udeliv i bredeste forstand er til stede. Vi vil fastholde fokus på temaer som: natur og miljø, områdets kulturhistorie, de sundhedsmæssige værdier ved udelivet og øget brug af det rekreative område af lokalbefolkning og turister.

100 organisationsfolk havde valgt at bruge en dag i marts på at diskutere fremtiden for Fjordens Dag. Mødet blev holdt i Lindøværftets store konferencesal.

ORGANISATIONEN ER FLAD SOM FJORDEN

Fjordborgmestrene deltog i konferencen på Lindø i marts 2006. Fra venstre er det Bent Dyssemærk, Palle Hansborg-Sørensen og Jan Boye. Jan Eriksen, direktør i Friluftsrådet, deltog også.

Fjordens Dag er i dag kendetegnet ved en bred og løs struktur, hvor størsteparten af initiativerne bliver taget lokalt på de respektive aktivitetssteder. De otte største aktivitetssteder har selvstændige arbejdsgrupper, som forbereder den praktiske organisering. Hver af disse arbejdsgrupper har en repræsentant i koordinationsudvalget, der er ansvarlig for den overordnede planlægning.

Styrken ved denne meget flade struktur er, at man i høj grad får engageret og fastholdt det lokale foreningsliv og de lokale ildsjæle. Man får de enkelte tilbud afpasset efter de lokale forhold, man udnytter lokalkendskabet og kan trække på lokal arbejdskraft til løsning af både praktiske og or-

ganisatoriske opgaver.

Svagheden kan til gengæld være, at meget ansvar og meget organisatorisk arbejde er langt i hænderne på de lokale ildsjæle eller arbejdsgrupper, hvor arbejdet ofte er båret frem af en eller få nøglepersoner. Det gør organisationen sårbar, netværket kan bryde, og hvem tager over, når de ikke kan eller vil være med længere.

Over den flade struktur hænger Fjordens Dags sekretariat, der er hjemmehørende på Korsløkke Ungdomsskole. Sekretariatet er på skift bemandede af en projektmedarbejder i løntilskudsjob eller lignende.

Sekretariatets opgave er blandt andet at sammenskrive årets program, sørge for nødvendige ansøgninger, rapportskrivning, kontakt til pressen og meget

mere.

Med andre ord er et velfungerende sekretariat også vigtigt for en fortsat positiv udvikling af Fjordens Dag.

Spørgsmålet er derfor om den nuværende organisation er for sårbar, når vi skuer fem eller ti år frem mod sølvbryllupsalderen.

Nogle af de spørgsmål, der rejser sig er:

- * Skal organisationen styrkes, så det bliver mere synligt hvem, der bestemmer hvad?
- * Skal Fjordens Dag organiseres som en selvejende institution med en bestyrelse sammensat af bærende kræfter fra det nuværende netværk?
- * Kan et styrket sekretariat i højere grad aflaste de lokale arbejdsgrupper, og er det ønskeligt?

Hvem skal svare på de spørgsmål? Det står åbent efter fremtidskonferencen, så vores bedste bud er, at koordinationsudvalget efter en målrettet diskussion laver et egentligt beslutningsforslag.

Det er imidlertid vigtigt, at dette arbejde og denne diskussion ikke taper kræfterne fra det væsentlige:

- * En fortsat positiv udvikling af Fjordens Dag som en stor aktivitets- og præsentationsdag
- * Fjordens Dag som igangsætter af nye initiativer inden for hovedområderne natur og miljø, sundhed og kulturhistorie.

For at styrke netop den udvikling forsøger Fjordens Dags sekretariat allerede i dag i samarbejde med koordinationsudvalget at sammensætte emnerelaterede arbejdsgrupper, der kan virke som dynamoer og drivakslers i det fortsatte arbejde. Målet er at sammensætte grupperne på tværs af de enkelte aktivitetssteder og at inddrage eksterne personer med specialviden, som kan udnyttes i den konkrete situation.

Der kan være tale om permanente baggrundsgrupper, der mødes en eller to gange om året med henblik på at styrke netop deres virkefelt, men det kan også være egentlige projektgrupper, der sammensættes for at virkeliggøre et konkret forslag.

Endelig er det helt i Fjordens Dags ånd at udvikle samarbejdet med bestående ligestillede aktiviteter. Eksemplet er Øhavets Dag, Sydfyns parallel til Fjordens Dag. Men vi vil også gerne være med til at igangsætte nye arrangementer. Vores erfaringer står til rådighed, vi vil gerne koordinere, og fælles markedsføring er en helt oplagt mulighed.

Organisation og planlægning er vigtig på alle planer – også når man som spejderleder skal få en karrusel til at dreje.

NATUROPLEVELSEN HAR VINDEN I RYGGEN

Selv om Odense Fjord er stor, så øjner man næsten altid Lindøværftet i det fjerne, som for eksempel her fra den yderste pynt på Stige Ø.

Den første Fjordens Dag i 1991 var led i kampagnen Vor Fælles Fremtid. Begreberne natur og miljø var de primære, og formålet var at gøre den brede befolkning opmærksom på, at Odense Fjord er et vidunderligt naturområde, som er værd at værne om. Vi var overbeviste om, at gode oplevelser i naturen ville få folk til at passe på den.

Aktiviteterne skulle arrangeres af de forskellige grupper, som har noget på hjerte i forhold til naturen. Det kunne være miljøfolk, erhvervsfolk, skoler, offentlige myndigheder og sidst, men ikke mindst de mange brugere af naturen.

Siden er grundlaget for Fjordens Dag udvidet, men det er selvsagt vigtigt at fastholde naturen og

naturoplevelsen som et af de vigtigste fokusområder. Udfordringen består derfor i at skabe muligheder for en fortsat udvikling af friluftslivet, uden at det sker på bekostning af enkelte grupperinger eller naturen.

Hovedsigtet er at give voksne, unge og børn et nært forhold til naturen og mulighed for kropslig aktivitet. Det handler om at til-

godese behov og ønsker fra mange forskellige typer brugere uden at belaste naturmiljøet, og uden at der opstår konflikt mellem de enkelte brugergrupper.

Kort sagt skal Odense og Kerteminde Fjord løbende gøres mere anvendelige for lokalbefolkningen og turister, det uanset om man er på gåben, på cykel, i kørestol eller kommer af søvejen. Fjordens Dag kan understøtte denne udvikling, og målsætningen er – i samarbejde med foreninger, organisationer og myndigheder – at søsætte projekter, der i bredeste forstand forbedrer mulighederne for et godt udeliv.

Inden for natur, miljø og naturoplevelse er der derfor to konkrete hovedopgave: Dels kan Fjordens Dag deltage i debatten om, hvordan man i videst muligt omfang tilgodeser og forbedrer miljøet i fjordene, dels kan Fjordens Dag være med til at sikre, at borgeren i størst muligt omfang kan udnytte de rekreative områder.

Enebærødde er fredet område med særpræget natur og lagunelignende strande på Kattegatsiden.

Det er naturligt at rette fokus på områder som:

- * Etablering af shelters og primitive lejrpladser
- * Etablering af flere cykel- og gangstier langs vandet
- * Bedre kollektiv trafik til udvalgte steder
- * Begrænsning af forurening
- * Bedre adgang til naturen for handicappede
- * Øget indsats mod ulovligt fiskeri
- * Naturgenopretning
- * Udpegning af naturområder, hvor der kan gøres en særlig indsats
- * Indsamling af ideer og viden fra lokalbefolkningen
- * Inddragelse af Friluftsrådet naturvejledere (rejseholdet)

Cykelstien langs Odense Fjord går over den 58 meter høje Munkebo Bakke. På toppen af bakken, bag Tårnet, er der borde og bænke og sågar en grill til fri afbenyttelse.

Madlavning i det grønne hører med til den gode naturoplevelse, for intet smager så godt, som et snobrød bagt over åben ild.

Mange af de nævnte indsatsområder er omfangsrige, og en lille "organisation" som Fjordens Dag kan kun i begrænset omfang magte at løfte opgaven alene. Derfor er projektarbejde nøgleordet. Den konkrete opgave for sekretariatet og koordinationsudvalget er løbende at udpege emner, som man ønsker at sætte i fokus det kommende år. Derefter må man forsøge at engagere en bredere gruppe af nøglepersoner i arbejdet.

DET FRIE LIV VED FJORDEN SLIPPER ENERGI LØS

En sund sjæl i en sund krop, et liv i balance både fysisk og psykisk.

Det kan siges på mange måder, men i virkeligheden er det ganske enkelt, for hvem ønsker ikke et godt liv, hvor mennesket er i balance med sig selv og sine omgivelser, og hvor stress og sygdom er trængt ud over bagsmækken på livets vogn.

Det lyder selvsagt banalt, forenklet og uopnåeligt, men det er velkendt, at friluftsliv og sundhed er to sider af samme sag. Friluftsliv og motion virker forebyggende, modvirker depressioner og andre psykiske lidelser, frisk luft øger koncentrationen og ydeevnen, og endelig øger friluftsliv og motion appetitten, ikke alene på radiser og forårsløg, men på livet i almindelighed.

Derfor er det også helt naturligt, at sundhedstemaet blev indarbejdet som en del af grundlaget for Fjordens Dag i 2004.

Odense og Kerteminde Fjord, Kertinge Nor samt de nære omgivelser er velegnede værktøjer, når der skal sættes gang i friluftsliv og -aktiviteter. En cykeltur langs kysterne, en rotur på vandet eller en tur til udvalgte fiskepladser er eksempler på aktiviteter, der styrker både sjæl og krop.

Motion og bevægelse er nøgleord, når man snakker sundhed, men samtidig må det gerne være sjovt og udfordrende.

Fjordens Dag er en ideel begivenhed til at præsentere såvel gamle som nye sundhedsrelaterede ideer til fysisk og psykisk adspredelse på vandet og ved kysterne.

Begrebet sundhed skal tænkes bredt. Enhver aktivitet, der styrker krop og sjæl, skal have mulighed for at vise flaget, og det må gerne ske i samarbejde med eller sideløbende med egentlige patientorganisationer, der har målrettet deres arbejde i forhold til borgere, som allerede har fået et psykisk eller fysisk knæk. Forebyggelse og lindring er områder, der fint kan supplere hinanden. Der må derfor ikke ske begrænsninger i forhold til disse organisationer,

men de skal indpasses, så de bliver en naturlig del af Fjordens Dag.

Tilbudene og aktiviteterne må gerne være underholdende at se på og sjove at deltage i. Det må ikke være en sur pligt at forbedre sin fysiske formåen og dyrke sundheden. Derfor skal der løbende udvikles aktiviteter, som vækker interesse, netop fordi de er underholdende. Samtidig er det et krav, at aktiviteterne er i balance med naturen og omgivelserne.

For at fremme arbejdet vil det være ønskeligt - for ikke at sige nødvendigt - med en arbejdsgruppe med nøglepersoner inden for sundhed, undervisning og handicaporganisationer samt

Der kan sættes ind på mange fronter:

- * Et tættere samarbejde med foreninger og organisationer, der er i stand til at kæde sundhed, fysisk udfoldelse og friluftsliv sammen
- * Udvikling af Tour de Fjorden, der kan omfatte alle former for løb, gang og sejlads fjorden rundt
- * Øget vægt på udvikling og præsentation af nye friluftaktiviteter af enhver art
- * Skoleklasser kan få anskuesundervisning i udeliv og idrætstimer ved og på vandet
- * Madlavning i det fri kan demonstreres for publikum
- * Et tættere samarbejde med handicaporganisationer
- * En generel forbedret adgang til aktivitetssteder for handicappede og indretning af specielle aktivitetssteder målrettet handicappede
- * Et tættere samarbejde med egnens skoler, efterskoler, ungdomsskoler og andre undervisningssteder med henblik på øget fokus på sundhed og naturoplevelser. Det kan for eksempel ske i emneuger op til Fjordens Dag

Ungdomsskolerne i Odense satte sund mad på dagsordenen ved Fjordens Dag i 2005.

Fjordens Dag.

Målet er nået, hvis Fjordens Dag gennem disse initiativer løbende er med til at sætte øget fokus på den tætte sammenhæng, der er mellem friluftsliv og et liv i fysisk og psykisk balance.

Oplagte samarbejdspartnere på sundhedsområdet er selvsagt de tre fjordkommuner. I forbindelse med amtets nedlæggelse overtager kommunerne dele af den forebyggede indsats. Også efterbehandling og genoptræning er på den kommunale dagsorden, og derfor er det vigtigt, at kommunerne i forbindelse med formuleringen af den fremtidige sundhedspolitik er opmærksomme på, hvordan fjordmiljøerne kan udnyttes. Fjordens Dag ønsker at samarbejde og bidrage mest muligt for at fremme disse opgaver.

Odense og Kerteminde Fjord er som skabt til alle former for sejl- og rosport – ikke kun på Fjordens Dag, men året rundt.

andre med speciel interesse eller viden inden for sundhedsområdet.

En sådan gruppe kan i samarbejde med Fjordens Dags sekretariat tage selvstændige initiativer og for eksempel komme med konkrete forslag til skoleklasser, handicaporganisationer og foreningslivet bredt om styrkelse af det sundhedsmæssige islæt på

ET HAV AF FORTÆLLINGER LANGS FJORD OG NOR

Havet, fjordene og noret, som naturen har skabt gennem årtusinde, drager mennesket. Børn og voksne slår smut i vandkanten, sejler eller ror på bølgen blå, kølner kroppen og daser på stranden, men vandet og kysterne har også udfordret menneskets formåen, nysgerrighed og skabende kraft.

Vækst og rigdom er fulgt i kølvandet. Konstant forsøger mennesket at få del i fjordens skatte: Man fisker, man udvinder grus og sten, man trænger vandet tilbage og skaber nyt land, man oversvømmer det igen og laver natur, bruger vandet som affaldsdepot, renser det igen og sidst, men ikke mindst, man har i generationer, i årtusinde udnyttet vandets fantastiske evne til at bære oppe - til sejlads, til transport af mennesker og fragt.

Fra Tårnet på Munkebo Bakke har man en fantastisk udsigt over Odense og Kerteminde Fjord, men udsigten rækker langt videre: Storebæltsforbindelsen, Odense og Kalundborg rykker tæt på, når man afsøger horisonten.

Mange af de gamle værkstedsbygninger på det oprindelige Odense Stålskibsværft ved Odense Kanal er bevaret, og nye brugere er flyttet ind.

Byer, havne, virksomheder - store som små - er anlagt langs kysterne i et uafbrudt forløb af menneskelig foretagsomhed og resultatet er et område, der på det nærmeste bugner af opsparede, energirige beretninger, der blot venter på at blive formidlet videre.

Kanalen, fiskernes anløbspladser, skalleeventyret, inddæmningerne, Næsbyhoved Slot og Grevens Fejde, Odense Stålskibsværft, Lindø, Hofmannsgave, Galgeholm, pælespærringen ved Snekeled, Ladbyskibet og broncealderhøjen på Munkebo Bakke er blot eksempler på nogle af de menneskeskabte begivenheder og steder, der rummer historier, som står i kø for at blive fortalt.

Og Fjordens Dag er den oplagte begivenhed, hvor man kan brin-

ge historierne frem i dagens lys. Mange gode initiativer er allerede taget:

Initiativgruppen vedr. Odenses historie 1940-45 har fortalt om krigens sabotagehandlinger ved Odense Stålskibsværft, Vikingegruppen Odinsvi har ved Klintebjerg demonstreret, hvordan livet artede sig for 1000 år siden, ved Boels Bro har der været udstillinger om Værftets historie og de store inddæmninger ved Lindø og Dræby, og ved Seden Strand har Jernalderlandsbyen og Tarup Ungdomsskole sat fokus på netop jernalderliv.

Den autentiske historie er det blevet kaldt. Eksemplerne skaber billeder:

* Hvem stopper ikke op, når en gammel fisker fortæller om arbejdet på fjorden?

* Hvem lytter ikke, hvis en grovsmed demonstrerer, hvordan man fik nitter til at gløde og slog dem flade med den tunge mukkert?

* Hvem måber ikke, når man får fortalt beretningen om, hvordan man gravede Odense Kanal?

* Hvem gyser ikke, når man får fortællingen om, hvordan fattige tyveknægte blev hængt på den lille ø Galgeholm i Kertinge Nor?

* Og hvem bliver ikke imponeret, når værftsarbejderen på dokkanten beskriver, hvor mange tons stål portalkranen ved Lindøværfet kan bakse på plads i et løft?

Fælles for historierne er, at de er forbundet med en bestemt lokalitet, og at de er knyttet til lokale personer, produkter og begivenheder og endelig, at de ofte kan fortælles af lokale personer med kendskab og erfaring inden for det aktuelle felt.

Målet kunne være, at alle aktivitetssteder hvert år tilbød en, to eller flere aktiviteter, hvor kulturhistorie forankret i det lokale miljø blev fortalt eller formidlet på anden vis. Kulturhistorien kan præsenteres som selvstændigt

H.C. Andersen var også et tema på Fjordens Dag 2005. Ved Seden Strandby tog Odense Fortællerkreds eventyret ”De vilde Svaner” under kærlig behandling.

tema på lige fod med de allerede eksisterende temaer: natur, miljø, friluftsliv og den seneste nyskabelse sundhed.

Arbejdet med et sådant katalog vil vise, om der er grundlag for at lave et egentligt hæfte/bogværk, der sætter fokus på og beskriver

Opgaverne er store og mangfoldige, og spørgsmålene presser sig på, men det kan i første omgang konkretiseres i en opgave:

* Udarbejdelse af et katalog over de mange historier samt en fortegnelse over nøglepersoner, der kan formidle disse historier i forbindelse med Fjordens Dag

de mange kulturhistorier fra både fortid og nutid – en håndbog, der sikrer besøgende et endnu større udbytte af en dag ved fjorden.

Fortællingen skaber billeder, skriver vi i dette afsnit om kulturhistorien. Men helt andre billeder skabes af kunstneren, der færdes i fjordområderne og lader sig inspirere af naturen – vandet, fuglene, kysterne, planterne, skyerne og meget andet.

Derfor vil Fjordens Dag også gerne være med til at formidle den del af kulturen. Det sker allerede i dag med en stor årlig kunstudstilling ved Gabet, men de andre aktivitetssteder har også mulighed for at etablere samarbejde med kunstnere og gallerier, så den æstetiske nydelse og den stille fordybelse fastholdes og udbygges som en del af grundlaget for Fjordens Dag.

ØKONOMIEN SKAL LEDES IND I SMULT VANDE

Fjordens Dag havde i 2005 et budget på 250.000 kroner. Fyns Amt og fjordkommunerne stod bag de væsentligste tilskud. Hertil kom mindre beløb fra private sponsorer. De frivilliges arbejde og værdien af hjælpende hænder ved de enkelte aktivitetssteder er ikke forsøgt opgjort, men udgør selvsagt et kæmpebeløb. Fjordens Dag kunne således ikke afvikles uden den lokale opbakning fra private og offentlige institutioner, der viser interesse og fleksibilitet i forhold til projektet.

Trods disse direkte og indirekte tilskud består en del af sekretariatets arbejde i at skaffe de fornødne økonomiske midler til afvikling af Fjordens Dag. Og det vil efter alt at dømme være umuligt at finde store private sponsorer, der kan/vil løfte denne opgave.

Fjordbåden Svanen, der er et vigtigt indslag i Fjordens Dag, er et tværkommunalt projekt til fremme af fjordturismen.

Ved årsskiftet nedlægges Fyns Amt. Derved mister Fjordens

Dag en af sine største bidragsydere. Et større tilskud fra de i fremtiden tre fjordkommuner, Odense, Kerteminde og Nordfyn, er derfor en forudsætning for at fastholde det nuværende aktivitetsniveau.

Fjordens Dag forventer dog - i nogen udstrækning - at kunne finde andre sponsorer end fjordkommunerne til konkrete, afgrænsede og nytænkte projekter, idet opmærksomheden ofte vil samle sig om disse. Mange fonde og andre bidragsydere lægger vægt på det nytænkende og retter deres støtte mod konkrete projekter, hvorimod ansøgninger om tilskud til løbende aktiviteter har langt mindre chance for at komme i betragtning.

Fjordens Dags organisation er flad som fjorden, og det er dialogen mellem de aktive, der udvikler arrangementet, som her ved konferencen på Lindøværftet.

FRA FJORD TIL ORD

Fjordens Dag – bestik og kurs har vi kaldt overskriften på dette lille skrift, som vi håber, kan bruges som inspirationskilde til udvikling af Fjordens Dag de kommende år. Vi siger ikke, at vi her har præsenteret de endelige ord og de færdige løsninger, men vi har forsøgt at tage bestik af situationen, og vi har markeret nogle væsentlige pejlemærker, når kursen skal sættes frem mod sølvbryllupsalderen.

Inspirationen til skriftet er hentet i arkivet, fra arbejdet med Fjordens Dag og i særdeleshed fra en velbesøgt fremtidskonference i foråret. Vi har hygget os meget med at skrive det, men det er også sket i dyb respekt for de mange frivillige, der år efter år har knoklet på for at få afviklet Fjordens Dag - i solskin og stille vejr, i regn og modvind – akkurat som naturen har tilrettelagt det.

Vi håber, at disse sider bliver modtaget i den ånd, de er skrevet, og vi håber på mange reaktioner, der kan være med til at føre debatten videre.

Hæftet er udarbejdet i maj og juni 2006 af projektkoordinator Anders Rørtoft-Madsen, informationsmedarbejder Hans Rye og ungdomsskoleinspektør Per Christensen. Layout: Ungdomshuset.

Kontakt til Fjordens Dag: Sekretariatet Korsløkke Ungdomsskole tlf.: 6612 6831 e-mail: fjordensdag@fjordensdag.dk

Fjordens Dag – kurs og bestik - er blevet til på baggrund af fremtidskonferencen på Lindøværftet i marts 2006. Konferencen var støttet af:

MUNKEBO KOMMUNE

OTTERUP KOMMUNE

Kerteminde Kommune

